

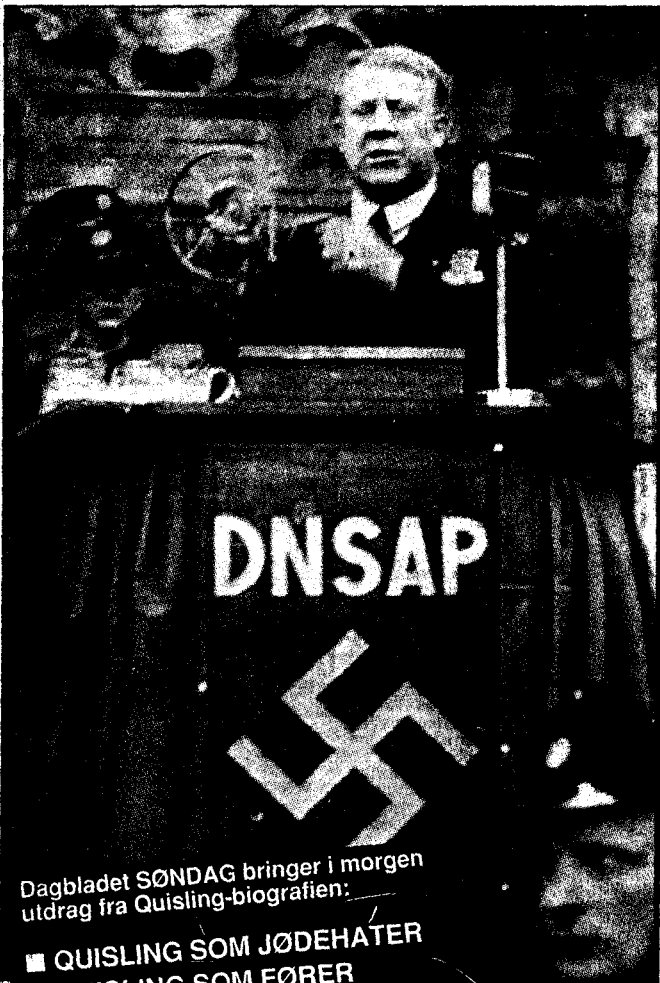
VAR QUISLING USKYLDIG?

- Jeg er uskyldig! Med disse ordene åpner Hans Fredrik Dahl sin store Quisling-biografi «En fører blir til». Med enerett for Norge kan Dagbladet i dag – og i omfattende utdrag i morgen – lette på sløret over hva som faktisk står i høstens på forhånd mest omstridte bok.

Dagbladet 19/10-1991

Historikeren Hans Fredrik Dahl er ferdig med første bind av sin Quisling-biografi. Dagbladet bringer i dag og i morgen eksklusive utdrag fra høstens på forhånd mest omstridte bok.

Dagbladet SØNDAG bringer i morgen utdrag fra Quisling-biografien:

- QUISLING SOM JØDEHATER
- QUISLING SOM FØRER
- QUISLING OG KVINNENE
- BARNEVENNEN QUISLING

Quisling var en religiøs politiker, kaller til å kjenne seg utvalgt i en skjebnetime for landet, skriver Dahl. (Foto: Polfoto)

I åpningskapitlet siteres Vidkun Quislings siste setning før han ble henrettet på festningsvolken på Akershus. Dahl skriver at Quisling falt død om 24. oktober 1945 i forvisning om at han var en martyr, et offer i en høyere politisk-religiøs saks tjeneste.

- Han var en religiøs politiker, kallet til å kjenne seg utvalgt i en skjebnetime for landet. En partileder, som fordi han mente seg å ha innsikt i historiens mål, kunne stå ved begivenhetenes side og dels gripe inn, dels la det være, alt etter som hendelsene var av uavvendelig eller påvirkelig art. Det samme preg av hybrid hadde fargert hele hans virke som fører: Han følte seg utvalgt til å fremme Guds rike på jord, skriver Dahl videre i bokens første kapittel, som avsluttes slik:

«Quisling må ha kjent seg renset av Gud, da ni prosjektiler gjennomhullet det hvite papiret (som var festet med knapppenal mot hjertet, for at de ti skytterne skulle få skjerpet sikte fra sin avstand 15-20 meter unna). Pelotongens leder trakk pistolen, en 11,25 Colt, og ga den sammensunkne skikkelsen nådeskuddet i tinningen. Politilegen erklærte Quisling død på stedet.»

Nansens mann

Hans Fredrik Dahl tar utgangspunkt i henrettelsen i 1945, men hoveddelen av de over 650 sidene handler om Quislings liv fram til krigen. Annet bind skal komme til neste år. Quislings opphold i Russland som Fridtjof Nansens mest betrodde medarbeider i 1920-åra er viet stor plass. Det er også hans tid som forsvarsminister i Bondeparti-regjeringen i begynnelsen av 1930-åra. Dessuten går Dahl næye gjennom Quislings ideologi, stiftelsen og utviklingen av partiet Nasjonal Samling.

Pepperministeren

Dahl bringer for dagen et helt nytt syn på det såkalte pepper-attentatet mot forsvarsminister Vidkun Quisling i februar 1932. Saken vakte voldsom oppsikt og ble innledningen på en stor strid om Quislings troverdighet. Gjerningsmannen til det påståtte attentatet ble aldri funnet, ingen vitner så overfallet som fant sted på ministerens kontor i Forsvarsdepartementet. De mest fantasifulle teorier ble lansert, og mange har regnet med at det hele var noe Quisling hadde satt i scene selv, eller rett og slett diktet opp. Mistan-

ken ble skjerpet ved at man fant pepper på det angivelige åstedet i Forsvarsdepartementet.

Andre mente det var sovjetiske agenter på ferde. Dikteren Nordahl Grieg lanserte som en stor sensasjon at det var under et akutt anfall av malaria at Quisling hadde fått den vrangforestilling at han var blitt overfalt. Og da han mange år senere satt fengslet på Akershus og ventet på dødsdommen, fikk Quisling høre av en gemyttlig vokter at det var vel bare en kvinnfolkshistorie, det pepperoverfallet...

Finske agent

Men Dahl har en annen forklaring: Overfallet mot Quisling fant sted. En lav skikkelse kom mot ham og svingte med en kniv da han en kveld kom ned i departementet. Han fikk noen risp, men avverget sticket med en rask parering. Så kjente han svie i øynene, og må ha fått et slag i hodet, for han sank bevisstløs sammen på gulvet. Han fikk hjernerystelse og ble sjukmeldt en stund framover.

Ut fra det kildemateriale som finnes setter Hans Fredrik Dahl sammen følgende løsning: Det var mest sannsynlig finske agenter som sto bak. De var ikke ute etter Vidkun Quisling, men hemmelige papirer som på attentatdagen befant seg på hans kontor etter et besøk av den svenske oberstløytnant Wilhelm Kleen. Han sakte Quisling og hans nærmeste medarbeidere for å diskutere en meget uantålig sak; spørsmålet om Norge ville kunne stille havner til disposisjon for militær transitt til Sverige, for det tilfelle at Østersjøen ble krigsskueplass. Agenter fra en østersjømakt har fulgt etter svensken og funnet ut at det ville være lettere å stjele hans planer i Oslo enn i Stockholm.

Kriminalmysterium

- Quisling trodde selv at det var finske agenter som sto bak. Dette er så langt vi i dag kommer i å avdekke hans eget syn, og dermed oppklare de faktiske forhold, skriver Hans Fredrik Dahl og beskriver betydningen av denne hendelsen slik:

«Attentatet i Forsvarsdepartementet ble 1930-årenes store, politisk betennte og internasjonalt forgrenete kriminalmysterium, med appell til nordmenns fantasi langt ut over politikernes krets. «Den pepperministeren!», sa folk ut over landet, når de ville distansere seg fra Quislings person. Kollegene i regjering og storting oppdaget at et menneske som for dem var mutt, sjarmløst og egentlig uinteressant, utad satte opinionen i store bølger. Snart skulle bølgene gå enda høyere...»